

OLVASÓSZOLGÁLAT

LEVÉLCÍMÜNK: DÉLMAGYARORSZÁG SZERKESZTŐSÉGE,
SZEGED, SAJTÓHÁZ, PF.: 153. 6740.
TELEFON: 12-825.

Moszkva, 1968

(12 éves voltam)

A fenti évben nagy szerencsémre mintegy három hónapot tölthettem Moszkvában. Rengeteg élmény maradt meg bennem, most ezekből szeretnék két kis eseményt közreadni.

A tojás

1968 májusában megérke-zünk Moszkvába, ez a dátum ma már nem olyan jelentős, no de akkor! A főváros ünnepel, tömegek az utcákon, tűzijáték, vodka, zene – szóval igazi nép-ünnep.

Vége az ünnepnek másnap, be kell vásárolni. Én már akkor három éve tanultam (illetve taníttottak) oroszul, büszke is voltam tudásomra, de mint ki-derült, ezt ott nemigen respektálták. Hiába, a kiejtés! No, szóval a kollégiumi korpusz mögötti boltba mentem, egye-dül. Tíz tojást kell vennem, pénz van, oroszul meg tudok. Megnézem a kifrt fix tojásárat, egy darab ennyi, utána egy nulla és megvan a tíz darab ára. Blokk a pénztárnál, újabb sor a pultnál, beállok. Alig 15 perc alatt (nagy szó!) az eladó, vagy kiszolgáló előtt állok és adom a fecnit. „Deszit jajca”, mondom, de az értetlenül bámul rám (tán nem látott még fehér gyereket?). „Sto?” – Mit sto? „Deszit jajca” ismétlen. Mő-göttem nem túl toleráns a sor, erre eszperantóval mutoga-tok a tojásokra és mivel a boltosnak megfelelő IQ-ja volt,

pár perc múlva megértette: „á, gyiszic icó” – novégre, legyen „icó”, de tíz darab! Nyertesként viszem haza az árut, a barna zacskóból elővesszük, nagyon szép tojásokat kaptam, mind-egyiken kis piros bélyegzet, kör közepében egy „I. o.” és körben a felirat: „Hungary”.

A kefir

Később aztán vásároltam ám kefir is! A szisztema analóg a tojással, pénztár, blokk, egy kis sor (kezdem szokni, de élvezni nem tudom) és a pult.

A pult külső és belső részét higiénikusan üvegfal választja ketté, rajta apró félkörű ki-vágás, ezen át lehet megkapni az árut, de ahhoz jól le kell kéri-nk. (Ez is egy elv: mélyen főt hajtani a megfizetett adomá-nyért.) Leereszkedem hát a lyuk szintjéhez, adom a blokkot, mondom: „csetüre butelka kefir” – ismét a kérdő (vagy kérdőre vonó?) tekintet, én ismétlem, ő „sto?” (Kezdem már érteni, hogy ezek nem tudnak oroszul, de hát hiába, nicsenek olyan jó iskoláik, mint nekünk.) Tőzse (ugye hogy én tudok) a mutogatás, mögöttem a moraj, de az IQ most is megfelelő: „á, kifér”!

Kifér, persze, hogy kifér, csak add már ide, és a négy, arasznyi, tömzsi butelia „kifért” a lyukon, éppen!

Juhász Miklós

Hogyan és kikkel tovább – Dugonics Társaság?

Semmiféle szubjektív sértettség és objektív érdeke nem vezetett ennek a cikknek a megírására. Melléálltam egy ügynek, amit most veszélyben látok forogni. A melléállást is már indokoltam. Nem a hiszek „a két kultúrában”, csak az egységes műveltségben, ezért vagyok titkára a Magyar Orvosírók és Képzőművészek Körének is. Talán utolsó kötelességemnek tartom választott funk-ciómban feltárni a problémákat. Leikiismereti furdalásom sincsen, megtartottam a „szolgálati utat” is, hiszen a 13 vezetőségi tagnak 1991. december 31. keltezéssel négy sűrűn gépelt oldalon keresztül mondtam azt, amit kija-vítandónak tartok. Javasoltam a rendkívüli vezetőségi gyűlést összehívni, csak a szokásos első hétfői maradt, ezen január 27-én összesen hárman jelentünk meg, a főtítkár és én, valamint dr. Oltyán Béla, aki csak azért, mert február 3-án ő tartotta székfoglaló előadását. Nem akarnak, nem mernek kiállni a vezetőségi tagok? A praktikusság vezet akkor, amikor most a nyilvánosság eszközeit szeretném felhasználni, így mindenkihez lehet szólni, akik fontosnak tartanak ezt az ügyet. Dönteni kell most, hogyan tovább, vagy hagyjuk abba?

Az igazsághoz tartozik, hogy hárman egy „konzíliumra” jöttünk össze, dr. Bányai Jenő, dr. Kikli Tivadar és én, úgy is lehet mondani, hogy frakcióztunk. Már többször tettük szová a dolgokat „magunk között”, de olyan kevesen jöttünk össze, hogy ebben és ilyen formában érdemben nem lehetett dönteni. Így gondoltuk „felrázni” azokat, akik kezdetben vállalták a Dugonics Társaság működtetését. Az alábbiakban elmondom röviden az előz-ményeket, pontos tünetet ismertetek, „felállítom” a diagnózist, és megpróbálok terápiát is javasolni a kóros állapotra. Természetesen mindezt csak ürügynek számom arra, hogy készítsek másokat is állás-foglalásra! Azután majd meglátjuk, hogy mi lesz az eredmény!

Az első feltámadás és az első halál. A Dugonics Társaság – továbbiakban DT – 1892. november 20-án lépett a nyilvánosság elé, megfogalmazta eszméjét, és ettől kezdve magukat Dugonicsosoknak nevezték. A halál 1952. március 19-én következett be, amikor az akkori kormány több más irodalmi egye-süllettel a DT működését is felfüggesztette.

A második feltámadás és a jelenlegi haldoklása. Dr. Turay Géza tanár 1990. november 25-én a Deák Ferenc gimnáziumban újra életre hívta a DT-ot. Célul tűzte ki az elődők által megfogalmazott eszmét, ezt

akarván tovább vinni, a mai körülmények között.

Dr. Turay Géza érdeme a második feltámasztásban vitathatatlan! Mi és hogyan történt azóta, hogy a második feltámadás létrejött? A társaság, miután törvényesen bejegyzett szervezet, rendelkezik alap-szabályzattal, amit dr. Ványai László, a társaság jogtanácsosa állított össze, és ami elfogadásra került. Kellene egy működési szabályzat is, ami saját hatásköreinket, a jogokat és kötelességeket konkrétan tartal-mazná, ezen az alapon dolgozna és működne a DT. Számtalanszor szóvá tettük, magam is többször, de nem mozdult előre a dolog. Ezért elesik a főtítkárnak az a vádja ellenünk, hogy először a vezetőség elé kellett volna vinni az ügyet! Dehát a vezetőség talán egyszer sem jött össze, még kétharmados többségben sem! A pénzügyi helyzetünk! A pénztárosunk beteg, beszámolóit eddig még nem készített, igaz ebben hibásak a számvizsgáló bizottság tagjai is. Mennyi pénzünk van? Kik azok, akik eddig „szponzoráltak” bennünket? Meg kellene nekik köszönni, nyilvánosan az újságban is! Ma sincsen még sem pénzügyi beszámoló, sem főtítkári beszámoló! Igaz, ha ketten lennének jelen a vezetőségből, vagy hárman, akkor minek is lenne? Törvényesen kaphatunk ügyészségi vizsgálatot is, de ha mi „belsőleg” nem tudjuk rendezni dolgainkat, csak tovább kell menni a megoldásokért!

A másik nagy probléma: társadalmi munkában végezzük a dolgunkat, vagy fizetésért? A főtítkár 6500 forintot kap. Lassan mások is tesznek le az asztalra munkát, nekik is járna valami. Dér Endre, aki lemondott az irodalmi titkári tiszttségéről, mert másik társaságban kíván munkát vállalni, ezt írta levelében nekem: „Minden munkát társadalmi munkába kellene ellátni, a pénzeket csak a kiadványokra költeni!” Szinte egyöntetűen mindenkinek ez a véleménye. Magam ja-vasoltam, hogy esetleg azoknak, akik előadást tartottak a társaságban, esetenként adjunk tiszteletdíjat. Ugyanez vonatkozhatna a tagokra, a vezetőség tagjaira is, akik például valamilyen kiadvány szerkesztésében vállalnak effektív munkát. Ezt is el kellene dönteni szavazással, dehát a vezetőség állandóan szavazóképtelen számban jelenik meg. Ezek után „belsőleg” és magunk között mit és hogyan lehetne döntönni – szabályosan?

Már majdnem mindenki lemondott, a 13 vezetőségi tagból már csak négyen-öten ha

vagyunk. Ezt is rendezni kellene. Sajnos, főtítkárunk ahelyett, hogy kívülről és tárgyilagosan nézné a helyzetünk, és azonnali és gyors rendezéssel oldaná meg, magába fordulva, csak a sértettségét emlegeti. Módszerével sem vagyunk megelégedve. Olyan „gigantomániás!” Minden hét első hétfőjén felolvasó nap. A második hétfőn a sajtócsoporthoz érkezte, a harmadik héten a „hölgykoszorú” tartaná a találkozóját, a negyedik héten a vezetőségnek kellene – de csak kellene – összejönni! Legyek már én is anyagi. Ennyi munka már túlme-gye a társadalmi munka fogalmán, a szervező titkár is dotálni kellene, de másokat is. Vagy senkit, vagy mindenkit! Azt gondolom, hogy dotálni csak a pénztárost kellene esetleg, hiszen neki nem kötelessége a társasággal való el-kötelezettség, ő pénzügyi szakemberként szerepelne a Társaságban.

Ellene vagyunk a centenáriumi kiállításnak! Irodalmi társaság kevés olyan dolgot tud kiállítani, ami látványos lenne az érdeklődő állampolgároknak. Továbbá : igaz, hogy a DT nem kizárólag irodalmi társaság, de nem szeretnénk, ha a természettudomány kerülne benne túlsúlyba. Nincsenek itt írók, akik reprezentálnák a DT „másik felét!” A centenáriumra készüljön egy Emlékkönyv kiadás, egy ünnepi emlékülés, minden két hónapban legyen egy nívós előadás, és kőhívonta egy vezetőségi ülés, ahol szavazati többség arányában döntünk elhatározások kivitelezéséről. Ehhez a munkához kellene megtalálni a megfelelő embereket!

A diagnózis. A kezdeti ügy valahol elakadt, személyek hiányában, vagy módszerek által nem kellően működtetve?

A terápia. Vissza kellene hívni minden vezetőt, vagy arra rávenni őket, hogy mondjanak le önként! Ekkor jelölő bizottságot kell felállítani, akik azután olyan hiteles és Szeged kultúrájáért elkötelezettek, hogy nevük és tevékenységük ismétletlen életre kelti a DT-ot, és működteti tovább! El kell dönteni, hogy kik és kikkel akarnak dolgozni, és kikkel nem akarnak! Legyen ez Szeged ügye, és ne csak néhányan erőlködjenek, és főleg hasztalanul!

Lesz-e harmadik feltámadása a Dugonics Társaságnak? Ezt kell eldönteni. Ha nem lesz – meg kell szüntetni!

Dr. Veress Sándor (még) a DT szervező titkára

Szürke tél a Tiszán

Szürke téli nap. Mint annyi más az idei télen. Kőd nincs, de párás a levegő a sötét-felhős ég alatt. Szürke a város távoli, széprajzú körvonala is, csak néhol élénkíti néhány világossárga épület színfoltja. E homályos panoráma közepén, a párába vesző parti ligetek között „szőke” sza-lagként kanyarog a Tisza. Ezernyi fehér pötty a közepén: világos, téli színruhába öltözött dankasírály-csapat szedegeti ott az úszó hulladékok. Néha összekapnak egy-egy jobb falaton és rekedt „krié”, „krié” riká-csolással kergetik egymást a levegőben. Amikor a sodrás a híd közelébe viszi a csapatot, szárnyra kapnak, pár száz métert repülnek víz ellen, leszállnak és újra utaznak a habokon. Szinte állandóan mozgásban van a sok madár. Annál na-gyobb a nyugalom másik népes csoport-jukban; a Várkert alatt, a partszegélyen és a hajókikötő korlátjain tömött sorokban, mozdulatlanul gubbasztanak a táplálék-szerzésben elfáradt dankák, vagy ahogy a régiek mondták, „vízi galambok”.

Néhány tőkés réce úszik át a vízen. Csatlakoznak a parthajlatban tartózkodó társaikhoz. Kedvenc téli kacsatanyahely ez a lapos part. A folyót kísérő fűz-nyár ligetbe érve megfog bennünket a kihaltak tűnő téli erdő hangulata. A csend, a látszólagos mo-zdulatlanság. Sok „titoknak” is nyo-mára jövünk most, hogy hiányzik a lombtakaró, levéltelenek a bokrok, fák. Milyen csodálatos pontossággal csava-rodnak egymásra és az ágakra az emelet-

magasra kúszó növények vékony kötegei! Emberkéz aligha tudná ilyen szabatosan kijelölni a biztos támasztéku szolgáló pontokat, felületeket. A csupasz bokrok ágain vidáman lengedeznek a komló barnássárga, tobozszerű termései. Jelleg-zetes, kesernyész illatukat érezhetjük, ha pikkelyleveleiket szétörzsöljük ujjaink között. A magasra kúszó süntők dió-nagyságú, tüskés gömbtermései világos gyöngyfűzérként lógnak az ágakról. Az uralkodó tompaszürke és barna színek között valósággal világítanak a fatörzsek élénkzöld mohabevonatai.

A gyalogakácbokrok kefesűrűségű szövevényében ösvények és alagutak húzódnak. A kisebbek a fácánok járatai, a nagyobbak az őzek csapásai.

A süvöltő kissé melabús hangjára emeljük magasba tekintetünket. A nyárok legfelső szintjében mintha levelesek lennének az ágak. Mozgolódásunkra azonban a „levelek” halk „sa-sa-sak” csacsogással szárnyra kelnek: mintegy kétszázas fenyőrigó csapat pihent itt. Téli vendégeink. A fagyos időszakban erdeink, parkjaink bogyótermé-sét fogyasztják.

Erdőt pásztázó vegyes széncinke-kékcinke-ősapó csoport érkezik hirtelen. Élénk „szit-szit”, „szisziszi-cerr” han-gokkal röppenve, surranva kutatnak az ágakon, törzseken a dermedt rovarok, rovarpeték után.

Amilyen öröm a mozgalmas madár-életben, az erdő kiegyensúlyozott nő-vény- és állategyütteseiben szemlélődni,

olyan kiábrándító és szomorú dolog a gondatlanságot, környezetpusztítást észlelni. A ligeterdő egyes területein tucatjával meredeznek a föld felett, hevenyészve, derékmagasságban ki-baltázott fák csonka maradványai.

A Tiszára tekintve újabb hatalmas vízimadár-gyülekezésre leszünk fi-gyelmesek. Dankasírályok nyüzsgnek a városi szennyvízcsatorna betorkolása körül. A hulladékok kapkodják ki a derítés nélkül befolyó vízből. A sok, kecsesen mozgó fehér szárnyas között egyetlen fekete madár idélenkedik: időnként a vizet taposva repül odébb egy télire itt rekedt szárcsa.

Fent a magasban nagy, fekete madarak rendetlen, több kilométer hosszúra elnyúló serege szárnyal csendesen. Csak néha hangzik egy-egy „kráá” jelzőkiáltás. Az élénk, halk „csjek”, „csjek” csacsogás elárulja, hogy csókák is vannak köztük. Most nyugatról keletre keresztezi a csapat a Tisza vonalát. Reggel – éjjeli szálláshe-lyükről érkezve – ellenkező irányban vonulnak a város és a víz felett. A több ezer madár húzása fél óráig is eltart.

A szürkületi madárvonulás bennünket is hazatérésre figyelmeztet. Hangtalanul lépkedünk a vastag, nedves, rozsdabarna avarszőnyegen. Lábunk néha megakad a szeder földön kúszó szárában. E szívós, tüskés növény levélhajtásai most is zöldek, annak bizonyosságául, hogy a zimankóval dacolva, a rideg, téli környezetben is tenyészik. Mintha kissé emberi sorsunkat is jellemezné.

Marián Miklós

Egy vers a múltból

Irodalmi szerkesztő úr!

A közelmúltban kezembe került egy 1901-ben, *Engel Lajos*, a Szegedi Napló kiadója által megjelentetett, hazafias költeményekből álló kötet. A címe: *Talpra magyar*. A 245.

oldalon található *A haza-szeretetről* című vers. Kérem, szorgalmazza az újbóli kiadá-sát, a mellékelt verset pedig tettesse közzé a Délmagyar-országban, mert ez most nagyon aktuális!

Dura Máté

ENDEI SÁNDOR

A hazaszeretetről

*Ne hirdesd te nagy szavakkal,
Hogy hazádat szereted:
Érzelmidből, tetteidből
Tűnjék ki a szeretet!*

*Nem az a hős, ki csatát nyer,
S győzelmesen visszaszáll:
Hanem akit a hazáért
Halni hívott a halál.*

*Nem az a nagy, ki a békét
Magas helyről hirdeti:
De ki népe boldogságát
Szíve mélyén viseli.*

*Nem az a bölcs, nem az a szent,
Kit a tömeg ünnepel:
De akinek szíve, lelke
Az idővel se vesz el.*

Ne hirdesd hát nagy szavakkal,

Hogy hazádat szereted:

Érzelmidből, tetteidből

Tűnjék ki a szeretet!

Volt fillér – nincs fillér?!

Január 20-án, munka után hazafelé menet betértem a Bérkert utca–Marostói utca keresztezésénél levő Fasor marketbe, hogy uzsonnára, illetve vacsorára bevásároljak. Többek között 10 dekagramm parizert is kértem, ami első nekifutásra kb. 12 dekára sike-rült s a precíz mérleg, ami az eladó helyett kiszámolta a fizetendő összeget 17 forint 60 fillért mutatott. Nem lepődtem meg, amikor kézbe véve a kis „csomagot”, 18 forint volt ráírva. Számtalanszor előfordult már velem ilyen eset, s amikor szová tettem az előadónak, egy vállrándítás és egy fintor közepette kijavította a tényleges értékre, de a bocsánatkérés mindig elmaradt. A fentebb említett hétfői napon azonban ez a szituáció másként ját-szódtott le. Udvariasan meg-jegyeztem, hogy nem volt az egészen 18 forint. Az udvarias válaszon nagyon meglepődtem,

ami a következőképpen szólt: „Csak egész forintot, vagy 50 fillért írhatunk, mivel a fillér hamarosan meg fog szűnni.” Arra a kérdésemre, hogy ki hozta ezt a rendeletet, a már megszokott vállrándítás volt a válasz. Vajon a 2 forint 60 filléres kiflit is ezentúl 3 forinttal fogják számolni? Biztosan megkönnyítené a pénztárosok munkáját. Meg-jegyzem, azóta már két másik élelmiszerboltban is vásároltam, ahol még ismerik a filléreket. Ha meg akarják szüntetni a filléreket, akkor miért kellett a mégis közelmúltban új 10, 20 és 50-eseket készíteni „Magyar Köztársaság” felirattal?

Nagyon szívesen elolvasnám azt a rendeletet, mely szerint a Fasor market eladói nem írhatnak mást, „csak egész forintot vagy 50 fillért”!

Csapó Gábor
Csalogány u. 17.